

Osallisuuden tiellä

Tietoa ja hyviä käytäntöjä

Aluetreffikiertue 2018

Yhdessä yhdenvertaisuutta!

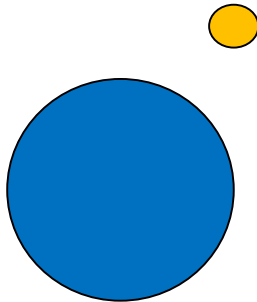
- Miksi puhumme osallisuudesta Aluetreffeillä 2018?
- Strategiakauden keskeisimmät tavoitteet ja keinot on koottu neljän painoalueen alle, joita ovat:
  1. vammaisten henkilöiden osallisuus ja täysivaltainen kansalaisuus,
  2. perheiden ja läheisten osallisuus ja tuki
  3. jäsenyhdistyksille annettava tuki sekä
  4. koko järjestön toimintatapojen ja rakenteiden kehittäminen.

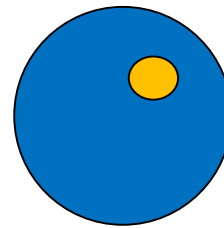
Laitoskeskeinen ajattelutapa on muuttunut osallisuuden tukemiseksi

Ihminen jonka puolesta tehdään saa tukea ollakseen tekijä, joka toimii itse.

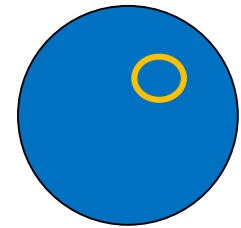
Vammaisten
ihmisten
eristämistä

Vammaisten
ihmisten
sijoittamista

Mukana
olemista

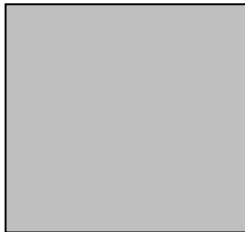

Laitoskeskeinen ajattelutapa on muuttunut osallisuuden tukemiseksi

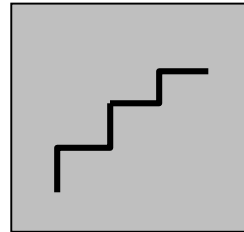
Ihminen jonka puolesta tehdään saa tukea ollakseen tekijä, joka toimii itse.

Vammaisten ihmisten eristämistä

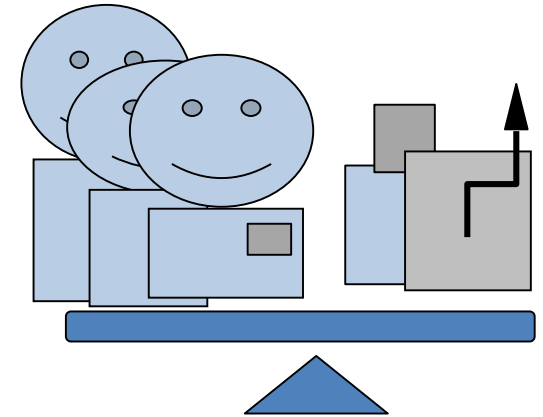
Potilas - hoito

Vammaisten ihmisten sijoittamista

Asiakas - kuntoutus

Mukana olemista

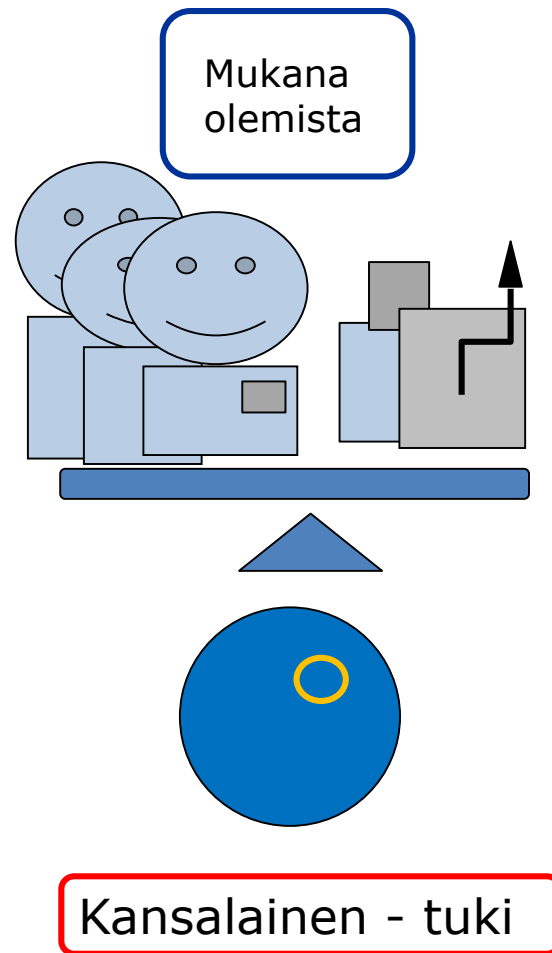

Kansalainen - tuki

Osallisuuden tuki

Ihminen jonka puolesta tehdään saa tukea ollakseen tekijä, joka toimii itse.

Inkluusio

- Inkluusio on maailmanlaajuinen, ihmisten elämänkulun kattava ajattelutapa, jonka keskeisenä tavoitteena on kaikkien ihmisten tasa-arvoinen ja täysivaltainen *osallisuus* ympäröivän yhteisön toiminnassa

(Murto, Naukkarinen, Saloviita)

Osallisuus –myytti murrettu video

- <https://www.youtube.com/watch?v=iG6x9Qb8ZKw>

Osallisuuden toteutuminen edellyttää
että ihminen jonka puolesta tehdään saa mahdollisuuden olla
tekijäksi, joka toimii itse.

Osallisuuden viitekehys

1. Autonomia

2. Demokratia

3. Yhteisöllisyys

1. Osallisuus (ja toimijuus) omaan elämään
2. osallisuus (ja toimijuus) vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa ja
3. paikallinen osallisuus (ja toimijuus), jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin sekä elämän merkityksellisyyttä ja arvokkuutta lisääviin vuorovaikutussuhteisiin ja joissa pystyy vaikuttamaan resurssien jakamiseen.

(Isola ym. THL. Työpaperi 33/2017)

Ihminen siirtyy kohderyhmässä olijasta tekoja tekeväksi toimijaksi.

Ihminen on toimija, kun hän:

- Tekee tekoja itse.
- Toimii itsenäisesti.
- Toimii mahdollisimman omatoimisesti.
- Tietää useista toimintavaihtoehdoista ja niiden seurauksista.
- Päättää itse toimintaan ryhtymisestä.
- Saa tietoa erilaisista toimintavaihtoehdoista.
- Voi toimia myös toisella tavalla ja toiminnan seurauksena tapahtuu jotain, joka jäisi tapahtumatta ilman tekoa.
- Joku saattaa tarvita tukea toimijuutensa toteuttamiseen.

Osallisuuden portaat

Me suunnittelemme ja toteutamme.
Saamme tukea muilta.

Meillä on valtaa.
Meillä on vastuuta.

Me suunnittelemme ja toteutamme yhdessä muiden kanssa.

Meillä on valtaa yhtäläillä kuin muillakin
Kannamme yhdessä vastuuta

Minä pääsen osallistumaan,
kun muut suunnittelevat ja toteuttavat minua koskevia asioita.

Valta on muilla.
Muut kantavat vastuun.

Minua kuullaan, kun tehdään ja toteutetaan minua koskevia suunnitelmia.

Valta on muilla.
Muut kantavat vastuun.

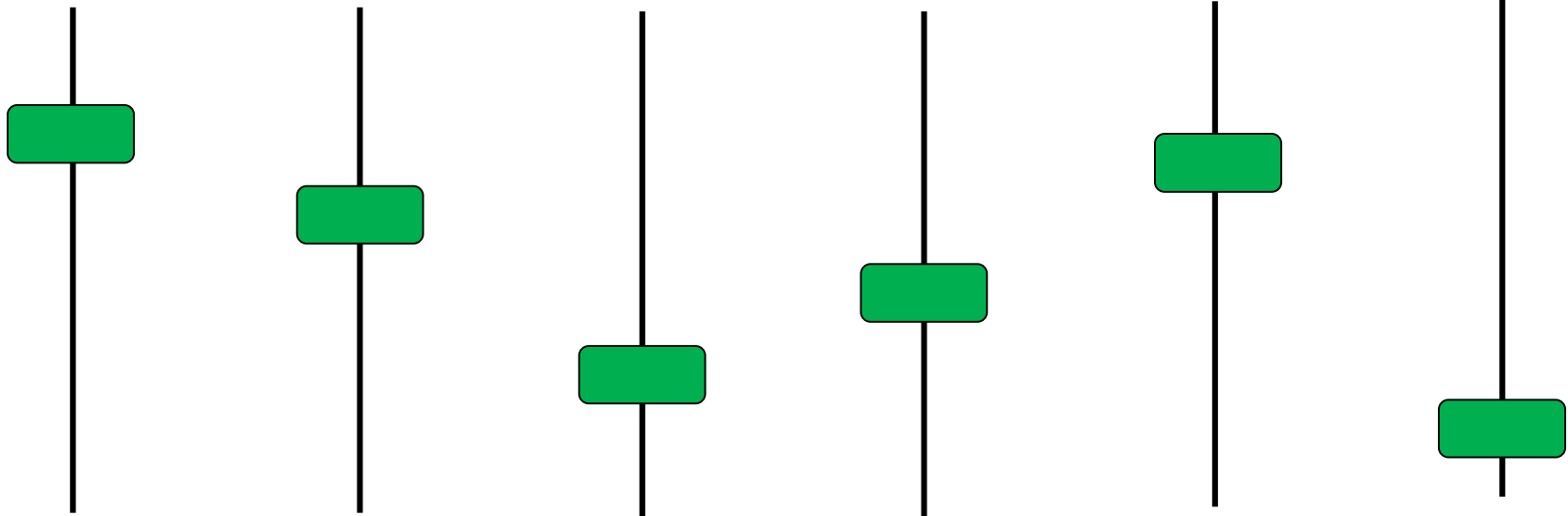
Minä sopeudun muiden tekemiin valmiisiin suunnitelmiin.

Valta on muilla.
Muut kantavat vastuun.

Muokattu lähteestä (Flöjt 1999:33) Horelli (1994:39) Lasten suunnittelun osallistumisen pienet tikkaat.

Osallisuuden ulottuvuudet

Mahdollisuus
itsenäisiin
päätöksiin
(ITSEMÄÄRÄÄMINEN)

Mahdollisuus
valita

Mahdollisuus
saada tietoa

Mahdollisuus
vaikuttaa
prosessiin
(VALTA)

Mahdollisuus
ilmaista
itseään

Mahdollisuus
saada apua ja
tukea
itseilmaisuun

Osallisuutta ja työllistymistä edistävän toiminnan laatukriteerit

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan, työn ja päivätoiminnan valiokunta

1. Tuki valintojen ja suunnitelmien tekemiseen
2. Tuki muutokseen ja siirtymävaiheisiin
3. Tuki lähiyhteisöihin liittymiseen
4. Tuki opintoihin pääsemiseen
5. Tuki mahdollisimman suuren itsenäisyyden saavuttamiseen
6. Tuki terveyteen ja hyvinvointiin
7. Tuki ammatillisiin opintoihin ja työhön pääsemiseen
8. Tuki itseilmaisuun ja luovuuteen
9. Tuki merkityksellisissä sosiaalisissa rooleissa toimimiseen
10. Tuki palvelujen sisältöihin ja toimintatapoihin vaikuttamiseen

Osallisuutta tukeva toiminta

Työ- ja päivätoimintakeskus kehittyy

- monenlaisten ihmisten kohtaamispaikaksi
- paikaksi, josta saa tukea omiin pulmiin
- paikaksi, joka tarjoaa monipuolista toimintaa
- paikaksi, joka tarjoaa tukea kansalaistoimintaan osallistumisessa
- paikaksi, joka tarjoaa tukea palkkatyöllistymiseen.
- Paikaksi, joka tarjoaa tukea opiskelumahdollisuuksiin.
- paikaksi, joka on auki myös iltaisin

Osallisuutta tukeva toiminta

Työ- ja päivätoimintakeskus tarjoaa

Esimerkiksi:

- ensiapukursseja
- uimaopetusta
- lukutaidon opetusta
- omissa asioissa asiointia
- matkoista suoriutumisen opettelu
- aamulehtien lukua
- arjen huolista puhumista
- vaikuttamisryhmiä
- kokkikursseja
- harrastuskokeiluita
- terveystiimejä
- työnteon harjoittelun mahdollisuuksia
- vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tukea

Mitä avotyötoiminnan tilalle?

- määräaikainen työharjoittelu
- palkkatyö
- osuuskunnassa työskentely
- vapaaehtoistoimintaan osallistuminen
- osallisuutta tukeva toiminta

Voiko vaikeasti kehitysvammaisen henkilö asua yksin?

- Onko ihmiset palveluita vai palvelut ihmisiä varten?
- Sijoitetaanko ihmisiä palveluihin vai tuetaanko heitä yksilöllisesti omassa kodissaan?
- Merkittävästi liikuntavammaisen ihmisen ympärille voidaan rakentaa erilaisin tukimuodoin yksilöllinen ratkaisu, miksi sitä ei voida tehdä kehitysvammaiselle?

KIITOS!

Työpajatyöskentelyä

Kuinka kehitysvammaisen yhdistyksen jäsen pääsee mukaan toiminnan suunnitteluun ja vapaaehtoiseksi?

Suunnitellaan mitä ja miten voidaan tehdä yhdessä kehitysvammaisten viikolla?